

Asia: OPH-3758-2021

Kansallinen lukutaitostrategia 2030

Lukutaitostrategian lähtökohdat ja käsitteet

Arvioi ja kommentoi lukutaitostrategian alkulukuja (Lukutaitostrategian lähtökohdat, Tavoitteena monipuolinen lukutaito, Lukutaitotutkimuksesta).

Suomen Vanhempainliitto kiittää mahdollisuudesta lausua kansallisesta lukutaitostrategiasta 2030. Vanhempainliitto pitää lukutaitostrategian lähtökohtia, tavoitteita ja käsitteitä kannatettavina, selkeinä ja kattavina. Lukutaito on oppimisen perusta ja yhteiskunnassa toimimisen edellytys. Vanhempainliitto pitää tärkeänä, että lukutaitostrategialla tuetaan kaikenikäisten lukutaitoa. Erityisen tärkeää on vahvistaa ja kehittää niiden väestöryhmien lukutaitoa, joiden lähtökohdat ovat heikommat tai taustalla on synnynnäisiä syitä, esimerkiksi lukemis- tai oppimisvaikeuksia. Monilukutaidon merkitys korostuu digitaalisesti painottuneissa toimintaympäristöissä, mikä on huomioitu hyvin lukutaitostrategiassa.

Sukupuolten erot lukutaidossa todetaan lukutaitostrategian alkuluvuissa, mutta varsinaisissa toimenpide-ehdotuksissa sukupuolta ei enää eksplisiittisesti tuoda esiin, vaikka muita lukutaitoon vaikuttavia eroja huomioidaan. Tulisiko toimenpiteiden sisällöissä eksplikoida laajemmin yhdenvertaisuutta koskevia asioita, jotta voitaisiin edistää asenne-esteettömyyttä sukupuoleen, toimintakykyyn, kieli- ja kulttuuritaustaan ym. intersektioihin liittyen.

Suuntaviivat

Antakaa lausunto suuntaviivaan 1: Luodaan lukutaitotyölle rakenteet. Voitte myös ehdottaa toimenpidettä, joka tulisi liittää osaksi kansallista lukutaitostrategiaa.

Lukutaitotyön rakenteet ovat selkeät ja laajat. Lukutaitotyötä on tärkeä tehdä kansallisesti, alueellisesti ja paikallisesti, jotta sille asetutut tavoitteet saavutetaan. Jotta tässä onnistutaan, lukutaitotyöllä tulee olla kaikilla tasoilla riittävät resurssit. Lukutaitotyön toimenpiteiden ja vastuutahojen tarkentaminen kansallisessa lukutaito-ohjelmassa on kannatettavaa, jotta vastuunjako on selkeä ja toimet ulottuvat lukijoiden arkeen asti. Lukutaitotyön kehittämisessä on tärkeä kuulla ja osallistaa eri-ikäisiä lukijoita, jotta myös heidän ideansa saadaan käyttöön.

Lukuinnon perusta luodaan varhaisina vuosina, jolloin perheet ovat keskeisessä roolissa. Perheiden lukutaitotyön tukemista tulisi avata lukutaitostrategiassa enemmän.

Suomen Vanhempainliitto pitää kaikenlaisia uusia tapoja lukutaidon vahvistamiseen tervetulleina. Esimerkiksi etsivän lukutaitotyön -malli on mielenkiintoinen ja uudenlainen tapa vahvistaa ja tukea lukutaitoa.

Antakaa lausunto suuntaviivaan 2: Vahvistetaan lukutaito-osaamista. Voitte myös ehdottaa toimenpidettä, joka tulisi liittää osaksi kansallista lukutaitostrategiaa.

Lukutaidon kehittämisessä ja tukemisessa varhaiskasvatuksella, perusopetuksella ja perheillä on keskeinen merkitys. Lasten ja nuorten lukutaitoa tuetaan yhdessä. Varhaiskasvatus- ja perusopetuslaki edellyttävät, että lasten kasvussa, kehittämisessä ja oppimisessa tehdään yhteistyötä kotien kanssa. Kodin ja koulun / varhaiskasvatuksen yhteistyö lukutaidon vahvistamisessa tulee nostaa mukaan lukutaitostrategian toimenpide-ehdotuksiin.

Antakaa lausunto suuntaviivaan 3: Innostetaan lukemaan. Voitte myös ehdottaa toimenpidettä, joka tulisi liittää osaksi kansallista lukutaitostrategiaa.

Neuvolan ja perhepalveluiden lisäksi varhaiskasvatus ja koulu ovat keskeisessä asemassa kannustamassa vanhempia lukemaan lapsille ja innostamaan lapsia lukemaan. Myös päiväkotien ja koulujen vanhempainyhdistykset ja -toimikunnat järjestävät erilaisia kampanjoita, tempauksia ja toimintaa lukemisen ja lukemiseen innostamisen teemoista. Noin 75 %:ssa peruskouluista toimii vanhempainyhdistys tai vastaava. Myös päiväkodeissa on paljon vanhempaintoimintaa. Koulujen ja päiväkotien vanhempainyhdistystoiminta / vanhempaintoiminta tulisi nostaa toimenpide-ehdotuksiin. Lukemiseen innostamiseen tulisi kannustaa ja ottaa mukaan myös isovanhemmat.

Lukeva kunta ja Lukeva koulu -mallit (esimerkit käytännön toimenpiteistä)

Antakaa lausunto Lukeva kunta -mallista.

Lukeva kunta -mallissa tulee luoda rakenteet perheiden ja kasvuyhteisöjen lukutaitotyön tukemiselle.

Eri-ikäisten lukijoiden osallisuus tulee huomioida kunnan lukutaitostrategiaa laadittaessa ja lukutaitotyötä suunniteltaessa ja toteutettaessa.

Antakaa lausunto Lukeva koulu -mallista.

Jotta vanhemmat ja vanhempainyhdistykset saadaan mukaan tukemaan lukutaidon vahvistamista, koulujen lukutaitotiimeissä tulee olla myös vanhempien / vanhempainyhdistysten edustus.

Muita huomioita

Yleisiä huomioita kansallisesta lukutaitostrategiasta. Voitte kommentoida esimerkiksi taitetun version (liitteenä) kuvitusta.

-

Suomen Vanhempainliitto ry, Finlands Föräldraförbund rf